

PREVENCIJA OVISNOSTI I RODITELJSKI STILOVI U ADOLESCENCIJI

LJILJANA SAMARDŽIĆ, DIPL. SOCIJALNA PEDAGOGINJA

STRUČNA SURADNICA SAVJETNICA

MAIL: LJILJANA.SAMARDZIC@SKOLE.HR

8.3.2022., OŠ PREČKO

ADOLESCENCIJA

- RAZVOJNA FAZA KOJA OBUHVAĆA PERIOD OD 11-22 GODINE:
- **1. RANA ADOLESCENCIJA 11-14 GODINA**
- 2. SREDNJA ADOLESCENCIJA 15-18 GODINA
- 3. KASNA ADOLESCENCIJA 19-22 GODINE
- **ODNOS IZMEĐU RODITELJA I ADOLESCENTA JE KLJUČAN U SAZRIJEVANU MLADE OSOBE U SAMOSTALNU I ODGOVORNU OSOBU.**

RAZVOJ TIJEKOM RANE ADOLESCENCIJE

PROMJENE U MNOGIM PODRUČJIMA RAZVOJA DJETETA:

- **FIZIČKE PROMJENE SU JAKO VAŽNE** (MIJENJA SE OBLIK I FUNKCIJA TIJELA)
- KLJUČNE PROMJENE LIČNOSTI – **FORMIRANJE IDENTITETA**
- **PROMJENE U DRUŠTVENOSTI** (SKUPINE VRŠNJAKA POSTAJU VAŽNA SOCIJALNA SKUPINA)
- OGROMNA POSTIGNUĆA **U LOGIČKOM RAZMIŠLJANJU** (POSTEPENI RAZVOJ APSTRAKTOG MIŠLJENJA)
- STVARANJE I RAZVOJ **MORALNIH VRIJEDNOSTI**
- **RAZVOJ OSOBNOG SUSTAVA VRIJEDNOSTI**

ZNAČAJKE RANE ADOLESCENCIJE OD 11-14 GODINA

- RAZLIKE SE ČESTO OČITUJU U RAZLIKAMA U PONAŠANJU I EMOCIONALNIM RASPOLOŽENJIMA (EKSTREMI)
- ADOLESCENTI DOLAZE DO SPOZNAJE DA SU JEDINSTVENI POJEDINCI I DA MORAJU PRONAĆI SVOJU NOVU ULOGU
- PRISUTNE SU SEKSUALNE FANTAZIJE I NEPOZNATI OSJEĆAJI PREMA OSOBAMA OBA SPOLA
- POVEĆAVA SE USMJERENOST NA SEBE I SVIJEST O SEBI ČESTO OSJEĆAJU DA SU DA IH DRUGI NE RAZUMIJU, DA SU RAZLIČITI OD DRUGIH, TE SU NERIJETKO OSJEĆAJU USAMLJENIMA

ADOLESCENCIJA-STRESNO ŽIVOTNO RAZDOBLJE

- UKOLIKO MLADA OSOBA NE MOŽE OSTVARITI RAZVOJNE CILJEVE I SUOČITI SE SA IZAZOVIMA ADOLESCENCIJE, **MOGU SE JAVITI POREMEĆAJI MENTALNOG ZDRAVLJA:**

NEDOSTATAK SAMOPOŠTOVANJA

DEPRESIJA

ANKSIOZNI POREMEĆAJI (PANIČNI NAPADI, PRETJERANA ZABRINUTOST, ISPITNA ANKSIOZNOST, SPECIFIČNE FOBIE...)

POREMEĆAJI U PONAŠANJU I PREHRANI (ANOREKSIJA I BULIMIJA)

EKSPERIMENTIRANJE S ALKOHOLOM I DROGAMA

NASILNO PONAŠANJE

RODITELJ SE TREBA ZAPITATI: IMA LI ADOLESCENT TEŠKOĆE KOJE MU OTEŽAVAJU SVAKODNEVNO FUNKCIONIRANJE?

ZAŠTO SU ADOLESCENTI RANJIVI NA KORIŠTENJE SREDSTAVA OVISNOSTI?

- „...ZBOG NEPOSTOJANOSTI I PROMJENJIVOSTI OSJEĆAJA, MEHANIZAMA OBRANE I SVOJE CJELOKUPNE LIČNOSTI U OVOM RAZDOBLJU ŽIVOTA.» (BROOK J.S. I DR., 1990, STR. 117)
- ADOLESCENTI TEŽE NEOVISNOSTI I OBIČNO SE NE OSVRĆU NA SAVJETE STARIJIH GENERACIJA
- ODOBRAVANJE VRŠNJAKA POSTAJE JEDNAKO VAŽNO KAO I ODOBRAVANJE RODITELJA
- POZITIVAN UČINAK MNOGIH SREDSTAVA OVISNOSTI (SMANJENJE ANKSIOZNOSTI ILI IZAZIVANJE OSJEĆAJA EUFORIJE) MOŽE PRIVREMENO OLAKŠATI ANKSIOZNOST KOJU ADOLESCENTI ČESTO OSJEĆAJU

- ADOLESCENTI NEMAJU ŽIVOTNOG ISKUSTVA I JOŠ SU NEZRELI U SVOJIM PROSUDBAMA
- EKSPERIMENTIRANJE JE SASTAVNI DIO RAZVOJA DJETETA
- ADOLESCENTI SU NAJPOPULARNIJA CILJNA SKUPINA ZA REKLAME ČIJA JE GLAVNA PORUKA: «BRZO DOĐI DO INTENZIVNOG OSJEĆAJA» - «KONZUMIRAJ ... I BIT ĆEŠ DIO SKUPINE / IMAT ĆEŠ IDENTITET"

RODITELJSKA KONTROLA I PONAŠANJE DJECE PREMA SREDSTVIMA OVISNOSTI

- **KORIŠTENJE SREDSTAVA OVISNOSTI TIJEKOM ADOLESCENCIJE MOŽE SE IZRAVNO POVEZATI UZ RODITELJSKI STIL**
- MEĐUSOBNA POVEZANOST RODITELJA I DJETETA, RODITELJSKA POTPORA, POTICANJE I NADZOR UZ JASNA PRAVILA U OBITELJSKOM OKRUŽJU BEZ SUKOBA PREDUVJETI SU ZA ZDRAV RAZVOJ I KLJUČNI SU ZA PREVENCIJU KORIŠTENJA SREDSTAVA OVISNOSTI

**Istraživanja su pokazala da roditeljstvo,
odgojni stilovi i postupci znatno utječu na
djetetove razvojne rezultate!**

Odgojni stilovi određuju prema dva osnovna
kriterija:

- ✓ **koliko roditelj daje i**
- ✓ **koliko zahtijeva.**

Neučinkoviti odgojni stilovi roditelja
prepoznaju se upravo prema **neravnoteži**
roditeljskih davanja i zahtjeva.

ODGOJNI STILOVI

- **AUTORITARNI ODGOJNI STIL**-KRUTI, STROGI, VELIKA OČEKIVANJA I ZAHTJEVI PRED DIJETE, STROGI NADZOR I KONTROLA, NEMA DOVOLJNO TOPLINE I PODRŠKE, SKLONI KAŽNJAVANJU, ODNOS NADREĐENOSTI I PODREĐENOSTI...
- **NEZAINTERESIRAN ZANEMARUJUĆI ODGOJNI STIL**- SLABA KONTROLA UZ EMOCIONALNU HLADNOĆU, RODITELJI POSTAVLJAJU MALE ZAHTJEVE, NEMAJU KONTROLU NAD DJETETOVIM PONAŠANJEM, NE POSTAVLJAJU GRANICE, NEZAINTERESIRANI ZA DJETETOVE AKTIVNOSTI, ZAOKUPLJENI SOBOM. RIJETKO ISKAZUJU RODITELJSKU LJUBAV.
- **POPUSTLJIVI RODITELJSKI STIL**- EMOCIONALNA TOPLINA, ALI SLABA KONTROLA NAD DJETETOVIM PONAŠANJEM, RODITELJI PRETJERANO EMOCIONALNO OSJETLJIVI, PRUŽAJU VELIKU LJUBAV, PODRŠKU I EMOCIONALNU TOPLINU, PRIMARNO ZADOVOLJAVAJU SVE DJETETOVE ZAHTJEVE I ŽELJE

HELIKOPTER - RODITELJI

- RODITELJI KOJI “LEBDE” NAD SVOJOM DJECOM POKUŠAVAJUĆI PREDVIDJETI SVE OPASNOSTI I MAKNUTI SVE PREPREKE NA PUTU
- MIJEŠAJU SE U SVA PODRUČJA DJETETOVA ŽIVOTA I POKUŠAVAJU ODLUČIVATI UMJESTO NJIH (“UPISAT ĆEŠ GIMNAZIJU, FAKULTET... NAJBOLJE MEDICINU...”).
- DOK JE DIJETE MALO, ŠTITE GA OD SVEGA, NE DOPUŠTAJU DA SE IGRA SAMO, TRAŽE MU NAJBOLJEG UČITELJA, BIRAJU PRIJATELJE ZA NJEGA. KASNIJE ULAZE U SUKOBE S NASTAVNICIMA, TRAŽE “PRAVDU” ZA DIJETE .
- **NE DOPUŠTAJU DJECI DA UČE NA VLASTITIM POGREŠKAMA I NE UČE IH USTRAJNOSTI**
- **ONI RADIJE PRIPREMAJU PUT ZA DIJETE UMJESTO DA PRIPREME DIJETE ZA PUT.**
- **DJECA HELIKOPTER RODITELJA NEMAJU SAMOPOUZDANJA, ČEŠĆE SU ANKSIOZNA, NE ZNAJU SE NOSITI S NEUSPJEHOM. ŽIVE U UVJERENJU DA ZASLUŽUJU ODREĐENE PRIVILEGIJE...**

KARAOKE - RODITELJI

- ŽELE ZVUČATI I IZGLEDATI KAO NJIHOVA DJECA. OBLAČE SE KAO ONI, GOVORE KAO ONI, POKUŠAVAJUĆI BITI “COOL”.
- TRUDE SE BITI “KOMPIĆI” SVOJOJ DJECI. NE VOLE DA IH SE SMATRA STAROMODNIMA, PUNO TRUDA ULAŽU U IMIDŽ. PRIJATELJI NJIHOVE DJECE JAKO IH VOLE, SMATRAJU IH “SUPER STARCIMA”
- **NE NUDE DJECI POVEZANOST I AUTORITET KOJI DJECA OČAJNIČKI TREBAJU, NE POSTAVLJAJU IM JASNE GRANICE KOJE ĆE KASNIJE IZGRADITI SIGURNOST I SAMOPOUZDANJE**
- DJECA IM OBIČNO U KASNIM DVADESETIMA POČINJU TRAŽITI POMOĆ PSIHOTERAPEUTA, BIJESNA NA SVOJE RODITELJE.
- **DJECA NE TREBAJU RODITELJE KOJI SU “COOL”, NEGO KOJI SU STVARNI!**

ODGOJNI STILOVI-KVALITETAN OS

- **AUTORITATIVNI ODGOJNI STIL/DEMOKRATSKI/DOSLJEDAN:**
KOMBINIRA ČVRSTU RODITELJSKU KONTROLU I EMOCIONALNU TOPLINU, ZAHTJEVI I OČEKIVANJA RODITELJA PRIMJERENA DOBI DJETETA, POKAZUJU TOPLINU I BRIGU ZA DIJETE.
 - ✓ DVOSMJERNA KOMUNIKACIJA
 - ✓ PITAJU DIJETE ZA MIŠLJENJE I VODE RAČUNA O NJEGOVIH OSJEĆAJIMA
 - ✓ OBJAŠNJAVAJU SVOJE ODLUKE
 - ✓ ČVRSTA KONTROLA NAD NEPOŽELJNIM OBRASCIMA PONAŠANJA UZ LJUBAV I PODRŠKU
 - ✓ POTIČU DJETETOVU ZNATIŽELJU, KREATIVNOST, SAMOUVJERENOST I NEZAVISNOST EMOCIJA

STIL ODGOJA	AUTORITARNI RODITELJI	POPUSTLJIVI RODITELJI	NEZAINTERESIRANI RODITELJI	AUTORITATIVNI RODITELJI
OSOBINE DJETETA	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nezadovoljno ■ Niskog praga tolerancije na frustracije ■ povučeno ■ Nesigurno, neprilagođeno ■ brine kako će udovoljiti roditelju, a ne kako će riješiti problem ■ djevojčicama nedostaje motivacija za postignućem ■ dječaci su agresivni ■ Školski neuspjeh ■ Korištenje sredstava ovisnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ■ najčešće dobro raspoloženo ■ nema osjećaja odgovornosti ■ nezrelo ■ ima slabu samokontrolu ■ nesigurno ■ razmaženo ■ agresivno kad ne dobije što hoće 	<ul style="list-style-type: none"> ■ promjenjivog raspoloženja ■ nema kontrolu nad svojim ponašanjem ■ ne zanima ga škola ■ sklono uzimanju alkohola, droge ili delinkvenciji 	<ul style="list-style-type: none"> ■ samopouzdana ■ ima visoko samopoštovanje ■ sigurno u sebe ■ spremno prihvatiti rizik ■ ima visoku potrebu za postignućem ■ ima dobru samokontrolu ■ Odgovorno ■ Prosocijalno orijentirano ■ Dobre socijalne i komunikacijske vještine

ŠTO POMAŽE?

STEVE BIDDULPH; TAJNE SRETNE DJECE

ZA DIJETE JE NAJVAŽNIJE DA RODITELJ POSTAVI
PRIORITETE OVIM REDOSLIJEDOM:

- **1. RADITI NA SEBI**
- **2. RADITI NA ODNOSU SA PARTNEROM**
- **3. RADITI NA ODNOSU S DJETETOM**

ODREĐIVANJE OBITELJSKIH PRAVILA

- POKUŠAJTE **UKLJUČITI** ADOLESCENTA U ODREĐIVANJE PRAVILA I ODREĐIVANJA POSLJEDICA KRŠENJA PRAVILA
- **ODIJELITE VAŽNE ASPEKTE** KONTROLE OD NEVAŽNIH
- **ODIJELITE PRAVILA O KOJIMA SE NE MOŽE RASPRAVLJATI** OD ONIH KOJA SE MOGU DOGOVORITI
- **ODREDITE PODRUČJA U KOJIMA ADOLESCENT MOŽE BITI SAMOSTALAN** (ODJEĆA, SOBA, ITD.)
- BUDITE **JASNI I ČVRSTI** KAD PODSJEĆATE ADOLESCENTA NA DOGOVORENA PRAVILA
- BUDITE **SVJESNI VLASTITIH STAVOVA, OGRANIČENJA I OČEKIVANJA**
- POKUŠAJTE SE PONAŠATI U SKLADU S ONIM ŠTO TRAŽITE OD VAŠEG DJETETA – **MODELIRANJE PONAŠANJA**

OPĆE SMJERNICE ZA PREGOVARANJE

- ODLUČITE ZAJEDNO O GRANICAMA, OGRANIČENJIMA I PRAVILIMA
- ODVOJITE OSOBU OD PROBLEMA (EKSTERNALIZIRAJTE PRAVILA)
- PRAVILA MORAJU POŠTIVATI POTREBE SVIH ONIH NA KOJE SE ODNOSI
- RODITELJI MORAJU IMATI REZERVNO STAJALIŠTE AKO DIJETE ODBIJE PREGOVARATI O PRAVILIMA ILI AKO PREGOVORI NE USPIJU
- BUDITE ASERTIVNI (POŠTUJTE PRAVA SVIH – PRAVO NA SIGURNOST I IZNOŠENJE MIŠLJENJA)
- VAŠE JE PRAVO I DUŽNOST KAO RODITELJA DA KAŽETE NE

SJETITE SE!!!

PODRŽAVAJUĆE NAVIKE U ODNOSIMA

- PODRŽAVANJE, OHRABRIVANJE, SLUŠANJE
- PRIHVAĆANJE, POVJERENJE, VJEROVANJE
- POŠTOVANJE, PREGOVARANJE, KOMPROMISI
- USKLAĐIVANJE
- TOPLINA ODNOSA IZMEĐU RODITELJA I DJETETA :
NAJVAŽNIJI ASPEKT OBITELJSKE SITUACIJE

RAZARAJUĆE NAVIKE U ODNOSIMA

- KRITIZIRANJE, OKRIVLJAVANJE
- ŽALJENJE, PRIGOVARANJE
- PRIJETNJE, KAŽNJAVANJE
- POTKUPLJIVANJE
- OPTUŽIVANJE, OMALOVAŽAVANJE
- JADIKOVANJE
- NEDOSLJEDNOST

ZAKLJUČNO: ODGOVORNI RODITELJI

- POUČAVAJU DIJETE ŠTO JE ULOGA I ODGOVORNOST RODITELJA
- ŠTO SU PRAVA I OBVEZE DJECE
- SAMI SE PONAŠAJU U SKLADU S DOGOVORENIM PRAVILIMA
- POUČAVAJU DIJETE MORALNIM VRIJEDNOSTIMA
- OSOBNI PRIMJER-POŽELJNA I DRUŠTVENO PRIHVATLJIVA PONAŠANJA

ODGOVORNI RODITELJI

- POMAŽU DJETETU DA ZADOVOLJI SVOJE POTREBE I DA DOBIJE ŠTO MU TREBA
- “NEPRIHVATLJIVA” PONAŠANJA DJETETA NE DOŽIVLJAVAJU OSOBNO
- ZNAJU DA JE SVAKO PONAŠANJE TRENUTNI NAJBOLJI MOGUĆI IZBOR-POUČITI GA BOLJEM IZBORU DRUGI PUT

ODGOVORNI RODITELJI

KORISTE POZITIVNU KOMUNIKACIJU:

- “VOLIM TE., PONOSIM SE TOBOM....”
- “VJERUJEM TI....”
- “ZNAM DA MOŽEŠ....”
- “SVIĐA MI SE KAD....”
- VJERUJEM KAKO ĆEŠ NAĆI NAČINA TO DRUGAČIJE NAPRAVITI
- POKUŠAJMO TO ZAJEDNO RIJEŠITI

ODGOVORNI RODITELJI

- INFORMACIJE O PONAŠANJU SVOG DJETETA DIJELE S NJEGOVIIM UČITELJEM, RAZREDNIKOM
- PREDLAŽU DJELOTVORNE PEDAGOŠKE METODE I POSTUPKE U ODGAJANJU I VOĐENJU SVOG DJETETA
- SPREMNI SU TRAŽITI I PRIMITI POMOĆ UČITELJA I DRUGIH PROFESIONALACA U ODGOJU

DAKLE: “BUDITE SVJETLOST, A NE SUDAC.
BUDITE UZOR, A NE KRITIČAR, BUDITE DIO
RJEŠENJA, A NE PROBLEM”. S. COVEY.

**HVALA VAM
NA SUDJELOVANJU I PAŽNJI!**

**LJILJANA.SAMARDZIC@
SKOLE.HR**